

Research Article

Dor: 20.1001.1.25385968.1404.20.3.1.6

Investigating the Environmental and Social Effects of Rural Tourism in the Villages of Rudsar County in Guilan Province in the last two Decades

Zahra Foroutan¹, Nasrollah Molaeih Hashjin^{2*} & Mohammadbaset Ghoreyshi³

1. Ph.D Candidate in Geography & Rural Planning, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

2. Professor, Department of Geography, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

3. Assistant Professor, Department of Geography, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

* Corresponding author: Email: nmolaeih@iaurasht.ac.ir

Receive Date: 09 September 2021

Accept Date: 06 January 2022

ABSTRACT

Introduction: Today, tourism is considered an effective mechanism in development, especially in rural communities, and planners have always proposed the development of tourism as the first solution for rural development. Therefore, it is necessary to study the different effects of tourism to improve this process.

Research Aim: Determining the different effects of tourism in the villages of Rudsar is the main goal of this research.

Methodology: The tourism boom will have positive and negative consequences, which will be effective to know and provide solutions to compensate for the negative effects and strengthen its positive points. In this research, with this aim, the social and cultural effects of tourism in the studied villages of Rudsar city during the last 20 years have been investigated using a descriptive and analytical method. For this purpose, during the field visit, 34 questionnaires were distributed among the villagers of the selected villages. The validity of the questionnaires in 30 items was estimated at 91.3% in Cronbach's alpha test.

Studied Areas: The villages of Rudsar County, located in Guilan province, are the geographical territory of the research. Also, the results of the t-test showed that the boom in rural tourism has been effective in creating employment, the influence of urban architecture in creating new (architectural) perspectives in the studied villages, creating opportunities for cultural exchange and improving the quality of life of villagers.

Results: The results confirmed that the positive and negative environmental and social effects have increased simultaneously with the increasing prosperity of tourism in the last two decades. However, in improving the quality of the environment in villages in terms of health and waste, land use change, loss of agricultural land, and the creation of recreational or residential centers have not shown a significant impact.

Conclusion: In general, it was found that the positive effects of tourism development in the studied sample villages were more than its negative effects.

KEYWORDS: Village, Tourism, Environmental Effects, Social Effects, Rudsar County

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۲۰، شماره ۳ (پیاپی ۷۲)، پاییز ۱۴۰۴
شاپای چاپی ۰۹۶۸-۲۵۳۸ شاپای الکترونیکی ۰۹۵۵X-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>

صص. ۱۱-۱

Dor: 20.1001.1.25385968.1404.20.3.1.6

مقاله پژوهشی

بررسی اثرات زیست محیطی و اجتماعی گردشگری روستایی در روستاهای شهرستان رودسر استان گیلان در دو دهه اخیر

زهرا فروتن^۱، نصرالله مولائی هاشجین^{۲*} و محمد باسط قریشی^۳

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

۲. استاد گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

۳. استادیار گروه جغرافیا، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران

* نویسنده مسئول: Email: nmolaeih@iaurasht.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۸ شهریور ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۱۶ دی ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: امروزه گردشگری یک ساز و کار اثر گذار در توسعه به خصوص در جوامع روستایی به شمار می‌رود و همواره برنامه‌ریزان رونق گردشگری را بعنوان اولین راه کار توسعه روستایی پیشنهاد کرده‌اند. از این رو مطالعه بررسی اثرات مختلف گردشگری برای بهبود این روند ضروری است.

هدف: تعیین اثرات مختلف گردشگری در روستاهای شهرستان رودسر، هدف اصلی این پژوهش می‌باشد.

روش‌شناسی تحقیق: رونق گردشگری پیامدهای مثبت و منفی به دنبال خواهد داشت که شناخت آنها و ارائه راهکار برای جبران اثرات منفی و تقویت نکات مثبت آن موثر خواهد بود. در این پژوهش با این هدف به بررسی اثرات اجتماعی و فرهنگی گردشگری در روستاهای مورد مطالعه شهرستان رودسر طی ۲۰ سال گذشته به روش توصیفی و تحلیلی پرداخته شده است. برای این منظور ضمن بازدید میدانی تعداد ۳۴ پرسشنامه در بین دهیاران روستاهای منتخب توزیع شد. روایی پرسشنامه‌ها در ۳۰ گویه در آزمون آلفای کرونباخ ۹۱/۳ درصد برآورد شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: روستاهای شهرستان رودسر واقع در استان گیلان به عنوان قلمرو جغرافیایی پژوهش است.

یافته‌ها: نتایج تایید کرد که اثرات مثبت و منفی زیست محیطی و اجتماعی همزمان با رونق هرچه بیشتر گردشگری در دو دهه اخیر افزایش یافته است. همچنین نتایج آزمون t نشان داد رونق گردشگری روستایی در ایجاد اشتغال، تاثیر گذاری معماری شهری در پدید آوردن چشم اندازهای (معماری) جدید در روستاهای مورد مطالعه، ایجاد فرصت‌های تبادل فرهنگی و بهبود کیفیت زندگی روستاییان موثر بوده است. اما در بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زباله، تغییر کاربری اراضی، از بین رفتن زمینهای زراعی و ایجاد مراکز تفریحی یا اقامتی تاثیر معناداری را نشان نداده است.

نتایج: به طور کلی مشخص شد که اثرات مثبت توسعه گردشگری در روستاهای نمونه مورد مطالعه بیش از اثرات منفی آن بوده است.

کلیدواژه‌ها: روستا، گردشگری، اثرات زیست محیطی، اثرات اجتماعی، شهرستان رودسر

مقدمه

گردشگری روستایی با ارائه جذابیت و ایجاد تمایل در استفاده از فضا و ویژگی‌های محیط روستایی برای گردشگران و همچنین کارکردی جهت بهبود و ارتقا شاخص‌های اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی منطقه، مورد توجه بسیاری واقع شده است. براین اساس برنامه‌ریزان سعی می‌کنند تا با شناسایی مزیت‌ها و محدودیت‌ها زمینه رونق گردشگری و هم اصلاح مناطق روستایی را فراهم آورند (Hajinejad, 2015). اگر سیاست‌های توسعه گردشگری به خوبی برنامه‌ریزی شود می‌تواند راهی برای آشنا شدن مردم منطقه میزبان با نحوه زندگی سایر اقوام، عقاید، آداب و سنن باشد. از سوی دیگر با مناسب سازی قواعد و رفتارهای اجتماعی به همراه افزایش کیفیت محیط طبیعی، ساختار اجتماعی و مسائل فرهنگی در مقیاس‌های مختلف توسعه یافتگی و جذب گردشگر می‌تواند موثر باشد (Cawley et al., 2008).

اثرات گردشگری وسیع است و اغلب بر حوزه‌هایی تاثیرگذار است که کمتر به گردشگری مربوط است. برای مثال اثرات فرهنگی و اجتماعی برای ما روشن می‌سازد که چگونه گردشگری در نظام ارزش‌ها، رفتارهای فردی، خانوادگی و شیوه زندگی جمعی تغییر ایجاد می‌کند. به طور کلی رونق گردشگری روستایی که در حال حاضر یک استراتژی رایج در کشورهای در حال توسعه است پیامدهای مثبت و منفی مختلفی به همراه دارد که از جمله آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

رشد اقتصادی، تنوع و تثبیت اشتغالزایی، ایجاد درآمد مکمل برای روستاییان، افزایش کیفیت محصولات غذایی، بهسازی فضای کالبدی روستاها، خلق فرصت در ارزیابی میراث و نمادها، محیط و هویت، حفظ فرهنگ و هویت ملی، افزایش تعاملات اجتماعی، بهبود شبکه ارتباطی (Azami et al., 2016; Ajza Shokouhi et al., 2014)، بعنوان مهمترین اثرات گردشگری روستایی در جامعه میزبان گزارش شده است. در مقابل افزایش هزینه‌های زندگی، گسترش جرم و جنایت و اعتیاد، تغییر فرهنگ جامعه میزبان، تخریب چشم اندازها و محیط زیست، انباشت زباله، ترافیک، تغییر سبک معماری روستاها بعنوان مهمترین اثرات منفی گسترش گردشگری روستایی است (Amirhajlou, 2013; Shafaei, & Mohamed, 2015; Uysal et al., 2016).

شهرستان رودسر به سبب بهره مندی از مواهبی چون نزدیکی به دریای خزر، داشتن کوه و جنگل، رودخانه و چشمه سارهای زیبا همچنین شرایط آب و هوایی مناسب و مطبوع (بالاخص در فصول بهار و تابستان) همواره مورد توجه گردشگران بوده است. با توجه به اهمیت و ضرورت گردشگری، شناسایی اثرات مختلف گردشگری در جوامع روستایی برای یافتن راهکارهای مورد نیاز بر کسی پوشیده نیست، این پژوهش درصدد آن است تا ضمن برشماری پیامدهای مختلف زیست محیطی و اجتماعی گردشگری روستایی در روستاهای مورد مطالعه شهرستان رودسر، نحوه و میزان اثرگذاری عوامل مختلف را بررسی و تحلیل نماید.

در بررسی مطالعات پیشین در زمینه موضوع مهدوی حاجیلویی و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهشی به بررسی نقش گردشگری در توسعه روستایی در مناطق دره کن و سولقان تهران پرداخت که ضمن برشماری اثرات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی گردشگری روستایی، نشان داد که رونق گردشگری اثرات مثبت معنی داری در حوزه اقتصادی نداشته است و در مقابل در فاکتورهای اجتماعی همچون بهبود وضعیت بهداشت، آموزش، تعامل بیشتر با نواحی همجوار و کاهش مهاجرت نقش مثبت داشته است؛ همچنین در زمینه زیست محیطی ورود گردشگران به ناپودی گونه‌های گیاهی و جانوری، افزایش آلودگی و تخریب محیط زیست منجر شده است. ضیایی و ترابیان (۱۳۸۹) در سنجش سطح قابل قبول اثرات منفی اجتماعی گردشگران بر جوامع محلی در ایران (مورد مطالعه سکونتگاه‌های روستایی حوزه تالاب پریشان) بیان نموده است که سطح فعلی اثرات منفی اجتماعی ناشی از حضور و فعالیت دیدارکنندگان در سکونتگاه‌های روستایی پیرامون تالاب پریشان، در بیشتر موارد فراتر از سطح قابل قبول این اثرات است. در تمامی این تحقیقات به گردشگری روستایی اشاره شده و به توسعه سکونتگاه‌های روستایی تاکید شده است. روشن بابایی (۱۳۹۰) در بررسی امکان سنجی توسعه گردشگری روستایی با بهره‌گیری از مدل تحلیلی SOWT در بخش کوهپایه ای گیلان، به شناسایی قابلیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری روستایی در بخش کوهپایه‌ای استان گیلان پرداخته و نتایج نشان داد که پتانسیلهای موجود در این روستاها بسیار بوده و اگر مدیریت درست و جامعی در این زمینه صورت گیرد می‌تواند مانع از آسیب‌های زیست محیطی و در عین حال توسعه کارآفرینی و جلوگیری از مهاجرت بومیان شود.

جونگ چنگ چانگ (۲۰۱۱) به بررسی وضعیت توسعه گردشگری روستایی در تایوان، و بررسی مسائل مربوط به گردشگری و توسعه پایدار روستایی از هر دو چشم انداز نظری و تجربی پرداخته است. یافته‌ها نشان داد که توسعه گردشگری در حال حاضر در

سایت های مورد مطالعه به طور کلی توسعه محلی را تسهیل می کند و به نظر می رسد که به آن کمک کند نتایج مثبت از توسعه گردشگری که در مطالعات میدانی یافت شده شامل ایجاد انگیزه برای حفاظت از فرهنگ و ایجاد فرصت های شغلی بوده که برای بهبود پایداری محلی از یک چشم انداز فرهنگ اجتماعی و اقتصادی کمک کرده اند. از منظر زیست محیطی، به منظور ترویج گردشگری، مقامات محلی و ساکنان هر دو به بهبود کیفیت کمک می کنند. تقدیسی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود نشان دادند که از دیدگاه ساکنان و مسئولان، گردشگری تاثیر مثبتی نظیر افزایش آگاهی های عمومی و بالارفتن سطح استانداردهای زندگی مردم و اثرات منفی نظیر تغییر در آداب و رسوم و افزایش ناهنجاری های اجتماعی-فرهنگی شده است. قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۱) در بررسی نقش گردشگری روستایی در روابط شهر و روستا در شهرستان طالقان به جریان سرمایه ای که با فروش محصولات کشاورزی و زمین ها شکل گرفته است پرداخته اند. نتایج حاکی از اثرات منفی بیشتر بر الگوهای زیست محیطی بوده و تخریب زمین ها و آلودگی صوتی و ترافیک افزایش یافته است. از بُعد بازار فروش محصولات کشاورزی به گردشگران، در سال های اخیر روستاییان محصولات خود را به صورت مستقیم به گردشگران ارائه می کنند که این خود ارتباطات دوسویه بین جامعه محلی و جامعه میهمان را بهبود بخشیده است. در نهایت از نظر مهاجرت، شرایط بستگی به اوضاع اقتصادی خانواده ها و رفاه اجتماعی و از سویی میزان توسعه نواحی مورد مطالعه دارد. متقی و همکار (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان "گردشگری و محیط زیست (بررسی فرصت ها، نگرانی و رفتار محیط زیستی در بین گردشگران شهر بوشهر)". یافته های این پژوهش نشان می دهد که نگرانی محیط زیستی و فرصت ها هر یک به نوبه خود با رفتار محیط زیستی گردشگران رابطه معنادار و مثبتی دارند اما با کنترل هر یک از آنها این روابط رد شدند. لذا حساس کردن مردم و افزایش نگرانی آنها برای انجام رفتارهای محیط زیستی و همزمان با آن ایجاد فرصت های لازم ضروری به نظر می رسد. سجادی و همکاران (۱۳۹۲) در ارزیابی اثرات گردشگری روستایی شهرستان فومن از دیدگاه جامعه روستایی به این نتیجه رسیدند که انباشت زباله در محیط زیست روستایی و افزایش درآمدهای دستگاه های دولتی از قبیل دهیارها، بخشدارها، شهرداری ها و ... مهم ترین اثرات گردشگری روستایی در شهرستان فومن می باشند. حیدری ساربان و ملکی (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان "ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توانمندسازی اجتماعی روستایی مورد مطالعه روستای ده زیارت، شهرستان بوانات" نشان دادند که گردشگری در توانمندسازی اجتماعی ساکنان روستای ده زیارت نقش بسزایی دارد این بدان معنا است که به لحاظ انسجام و همبستگی اجتماعی، دانش و مهارت اجتماعی، برون گرایی اجتماعی، ارتقای کیفیت زندگی، اعتماد به نفس، مشارکت و تعامل اجتماعی بین دو روستای ده زیارت و چنارویه تفاوت معناداری وجود دارد. سینگلا (۲۰۱۴) در مطالعه ای به بررسی مثبت و منفی فرهنگی-اجتماعی گردشگری از دیدگاه مردم در جای پور هند پرداخته است که نتایج اثر مثبت اجتماعی توسعه گردشگری در جامعه میزبان را نشان داد. رحمانی فیروزجاه و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود با عنوان "اثرات و پیامدهای زیست محیطی گردشگری در نواحی روستایی مورد مطالعه دهستان تمشکل، شهرستان تنکابن"، نتایج پژوهش نشان داد که توسعه انبوه گردشگری و ضعف سیستم مدیریت محلی، پیامدهای منفی عمیقی همچون تخریب منابع طبیعی، تغییر کاربری اراضی و باغ ها و افزایش آلودگی های محیطی در نواحی روستایی مورد مطالعه داشته است. نوری و همکار (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان "تحلیلی بر اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی توسعه گردشگری در شهرستان ساری" نشان دادند که توسعه گردشگری آثار نامطلوبی بر محیط زیست همچنین ابعاد اجتماعی و فرهنگی شهرستان ساری گذاشته است هر چند منطقه از نظر اقتصادی از گردشگری بهره مند شده است. از مهم ترین پیامدهای نامطلوب زیست محیطی میتوان در ریخت و پاش زباله در مکان های گردشگری و ایجاد تراکم ترافیکی نام برد. سینگ در سال ۲۰۱۶ نشان داد که در هند، گردشگری روستایی هنوز یک مفهوم در حال ظهور است و در این رابطه، نیاز به درک محیط روستایی، مردم، زمینه های اجتماعی، سیاسی و محیطی، احساسات و غیره است. همچنین آگاهی درباره مزایای گردشگری روستایی، مشارکت بومیان محلی در گردشگری در همه سطوح برای کمک به فعالیت های توسعه، اجرای برنامه های توسعه مهارت های خصوصی به طور منظم، تشویق جوانان و کارآفرینان کسب و کار بالقوه، ابتکارات دولت برای حمایت از کارآفرینان جوان با ارائه وام، آزاد بودن گردشگری روستایی از مالیات و اقدامات ایمنی و امنیتی لازم را برای گردشگران ضروری دانست. صداقت و همکار (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان "سنجش و ارزیابی اثرات زیست محیطی توسعه گردشگری در مناطق روستایی مورد مطالعه، بخش الموت، شهرستان قزوین" به بررسی نقش گردشگری روستایی و تأثیرپذیری آن بر مؤلفه های زیست محیطی بخش الموت و تدوین چشم انداز توسعه پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان داد که بیشتر فعالیت های گردشگری در بخش الموت دارای تأثیرات مفید بر محیط زیست بوده که این میزان عمدتاً متوسط و گاهی در سطح بالاست.

روش پژوهش

روش تحقیق در پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی است. به منظور انجام این پژوهش به دو روش اسنادی و میدانی به جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و تجزیه و تحلیل و تلفیق آنها اقدام شده است. این پژوهش از حیث هدف کاربردی بوده و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. از تحقیقات کتابخانه‌ای و سایت‌های علمی معتبر داخلی و خارجی و نیز سازمان‌های مرتبط با گردشگری جهت دستیابی به اطلاعات به روز و کارآمد استفاده شده است. پایایی پرسشنامه تدوین شده در ۳۰ گویه در آزمون آلفای کرونباخ ۹۱/۳ درصد برآورد شده است که نشان دهنده بالا بودن ضریب اطمینان به نوع سوالات و مقیاس اندازه‌گیری در ارتباط با موضوع پژوهش دارد. شیوه جمع‌آوری اطلاعات به روش میدانی و اسنادی انجام شده است. در روش میدانی که با مراجعه به روستاهای مورد مطالعه به مصاحبه و توزیع پرسشنامه‌ها و تصویر برداری به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته شده است. در روش اسنادی نیز با مراجعه به سازمانهای مربوطه، کتابخانه‌ها و مطالعه آمارنامه‌ها، طرح‌های هادی روستایی و اطلاعات به گردآوری اطلاعات اقدام شده است. تمام روستاهای هدف گردشگری (روستاهایی که گردشگری در آنها رواج دارد) شهرستان رودسر که در چهار بخش مرکزی (۷۳ روستا)، رحیم‌آباد (۲۱۷ روستا)، چابکسر (۵۷ روستا) و کلاچای (۷۲ روستا) و به تعداد ۳۶۷ است، جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دهد. در پژوهش حاضر با توجه به مطالعه و بررسی‌های صورت گرفته در زمینه روستاهای گردشگری پذیر تعداد ۳۴ روستا شامل بخش چابکسر با ۷ روستا، بخش کلاچای با ۹ روستا، بخش رحیم‌آباد با ۱۱ روستا و بخش مرکزی با ۷ روستا انتخاب گردید و از مدیران روستاهای مذکور پرسشنامه اختصاصی محقق ساخت تکمیل گردید و در نهایت برای تحلیل داده‌ها از آزمون t (مقایسه میانگین‌ها) استفاده شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش

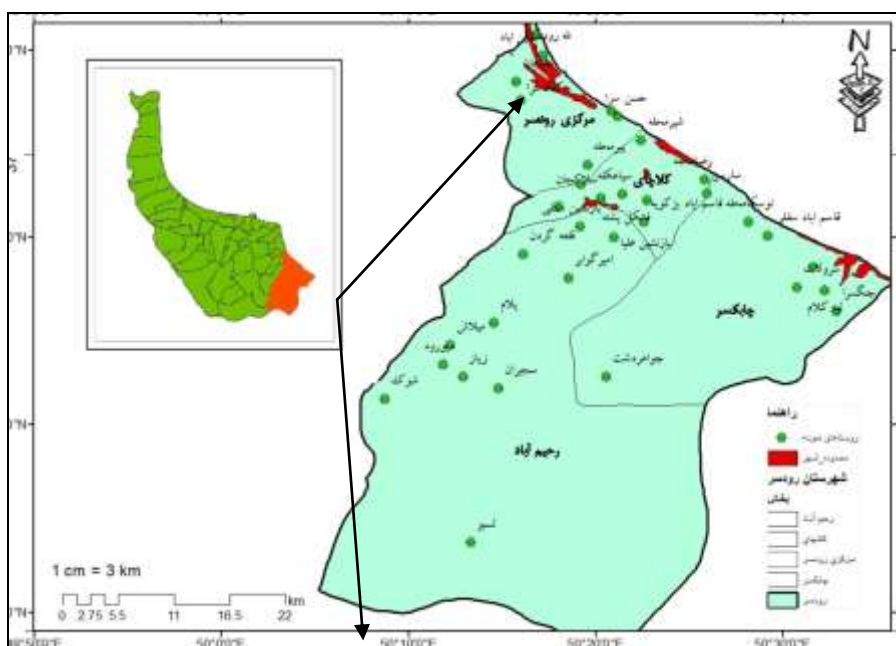
شهرستان رودسر در شرق استان گیلان بین عرض جغرافیایی ۳۶ درجه و ۳۸ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۱۳ دقیقه شمالی و طول جغرافیایی ۵۰ درجه و ۷ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۳۷ دقیقه شرقی قرار دارد. این شهرستان دارای مساحتی برابر با ۱۳۰۹/۶ کیلومتر مربع بوده و مرکز آن شهر رودسر است. این شهرستان از نظر وسعت پس از رودبار و تالش، سومین شهرستان استان گیلان می‌باشد رودسر از طرف شمال به دریای خزر، از طرف شرق به استان مازندران، از طرف جنوب به استان قزوین و از طرف شرق به شهرستان‌های سیاهکل، املش و لنگرود محدود شده است (فرمانداری شهرستان رودسر، ۱۳۸۵).

شهرستان رودسر دارای ۴ بخش چابکسر، مرکزی، رحیم‌آباد و کلاچای و ۱۰ دهستان به نام‌های اوشیان، سیاهکلرود؛ اشکور سفلی، اشکور علیا، رحیم‌آباد، شوئیل؛ چینی‌جان، رضامحله؛ بی‌بالان و ماچیان است. این شهرستان ۴۲۳ آبادی دارد که ۲۳۲ آبادی آن دارای جمعیت فصلی هستند. همچنین این شهرستان دارای ۵ شهر به نام‌های رودسر، کلاچای، چابکسر، رحیم‌آباد و واجارگاه است. براساس آخرین سرشماری سال ۱۳۹۵، شهرستان رودسر ۵۱۵۸۶ خانوار و جمعیتی بالغ بر ۱۴۷۳۹۹ نفر دارد. تراکم نسبی جمعیت ۱۱۲/۶، نسبت جنسی برابر با ۱۰۰/۰۳ نفر و بعد خانوار آن ۲/۹ است. ۷۳۷۰۹ نفر از جمعیت شهرستان در منطقه شهری و ۷۳۶۹۰ نفر در حوزه روستایی سکونت دارند؛ به عبارتی ۵۰/۰۱٪ جمعیت در حوزه شهری و ۴۹/۹۹٪ جمعیت در حوزه روستایی زندگی می‌کنند. شهر زیبا و جذاب رودسر در استان گیلان جزو یکی از مناطق نادری است که مابین دریا و کوهستان قرار گرفته و روستاهایی جذاب در دل دشت و کوه و دریا در خود جای داده. شهری دیدنی در ۸۸ کیلومتری شرق گیلان می‌باشد. این شهرستان از نظر ناهمواری به دوبرخ کوهستانی و جلگه‌ای تقسیم شده که البته قسمت اعظمش را بخش کوهستانی آن تشکیل می‌شود. رود پلرود با شاخه‌های کیارود و شیرارود در این شهرستان جریان دارد.

جدول ۱. آمار جمعیتی روستاهای مورد مطالعه در طی ۳۰ سال

ردیف	بخش	دهستان	تعداد روستا	سال				نرخ رشد جمعیت ۱۳۹۵-۱۳۶۵
				۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۵	
۱	مرکزی	چینی جان	۴	۲۲۲۴	۲۲۵۷	۲۲۳۷	۲۲۳۰	۰,۰۱
		رضامحله	۳	۱۰۱۳	۱۰۵۰	۱۱۳۵	۹۶۹	-۰,۱۳
۲	کلاچای	بی بالان	۶	۱۰۳۷	۹۹۶	۲۵۲۴	۲۱۷۴	۲,۲۵
		ماچیان	۳	۹۷۸	۱۲۲۷	۹۳۱	۹۴۷	-۰,۱۰
		اشکور سفلی	۵	۱۵۴۷	۱۵۸۹	۱۳۷۲	۹۹۸	-۱,۳۱
۳	رحیم آباد	رحیم آباد	۴	۱۵۱۷	۱۶۱۴	۱۳۷۸	۱۵۴۶	۰,۰۶
		شوئیل	۲	-	-	۱۵۹	۱۵۳	۰,۰۱
		اوشیان	۶	۴۰۲۰	۴۰۶۲	۴۸۷۷	۴۷۰۳	-۰,۱۳
۴	چابکسر	سیاهکلرود	۱	۱۱	۶	۲	-	۲,۲۵

منبع: مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سال های ۱۳۶۵-۱۳۹۵

شکل ۱. نقشه پراکندگی جغرافیایی روستاهای محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

استقرار گردشگران و حفظ الگوهای زیست محیطی

همانطور که در جدول (۲) مشخص شده از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵ تغییرات زیاد و چشمگیری در مولفه‌های زیست محیطی مورد بحث پژوهش، در روستاهای مورد مطالعه پدید آمده است. براساس نظر پاسخگویان اثر گردشگری روستایی در بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زباله در قبل از ۱۳۷۵، ۹/۷ درصد زیاد و خیلی زیاد برآورد شده که این رقم برای ۹۵-۱۳۸۵ به ۳۶/۲ درصد افزایش یافته است. همچنین توسعه گردشگری در مولفه‌ی "میزان مشارکت مردم در بهبود و تعمیر و ساخت زیرساختهای گردشگری" نیز از ۱۳/۳ درصد در قبل از ۱۳۷۵ به ۵۱/۶ درصد در ۹۵-۱۳۸۵ افزایش یافته است. این تغییرات در مولفه‌های پدید آوردن چشم اندازهای (معماری) جدید، از بین رفتن زمین‌های زراعی در نتیجه ورود گردشگران و تغییر کاربری اراضی نیز به ترتیب افزایشی ۵۷/۱، ۳۴/۱ و ۴۲/۱ درصد داشته است که از آن‌ها باید به عنوان پیامدهای منفی توسعه گردشگری نام برد. بنابراین در حوزه زیست محیطی اثرات مثبت و منفی گردشگری به صورت توأمان رشد قابل توجه‌ای طی ۲۰ سال اخیر داشته است که می‌بایست توجه برنامه‌ریزان را برای اتخاذ تدابیری برای کاهش اثرات منفی جلب نمود.

جدول ۲. توزیع درصد تغییرات زیست محیطی در نتیجه گردشگری در روستاهای مورد مطالعه (۱۳۷۵-۹۵)

مولفه‌های زیست محیطی	قبل از سال ۱۳۷۵				از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵				از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵						
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی زیاد	خیلی کم	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم			
بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زیاده	-	۹,۷	۳۵,۵	۲۲,۶	۳۲,۳	۹,۷	۱۶,۱	۳۸,۷	۲۵,۸	۹,۷	۱۲,۹	۲۳,۳	۲۹	۹,۷	۱۶,۱
تاثیر گذاری معماری شهری در پدید آوردن چشم اندازهای (معماری) جدید	۶,۵	۹,۷	۹,۷	۵۱,۶	۲۲,۶	۱۰,۳	۲۰,۷	۴۴,۸	۲۰,۷	۳,۴	۲۰,۷	۳۳,۳	۴۰	۳,۳	۱۰
تاثیر گردشگران در تغییر کاربری اراضی	۳,۴	۲۰,۷	۴۱,۴	۳۴,۵	۳,۴	۲۰,۷	۲۷,۶	۳۱	۱۷,۲	۱۴,۳	۱۷,۲	۳۲,۱	۳۲,۱	۱۰,۷	۲۱,۴
میزان از بین رفتن زمینهای زراعی در نتیجه ورود گردشگران	۱۰,۷	-	۱۴,۳	۳۲,۱	۴۲,۹	۳,۴	۱۰,۳	۳۱	۳۷,۹	۱۷,۲	۲۴,۱	۲۰,۷	۲۰,۷	۱۷,۲	۲۴,۱
میزان مشارکت مردم در بهبود و تعمیر و ساخت زیرساختهای گردشگری	۳,۳	۱۰	۱۶,۷	۴۰	۳۰	-	۲۰	۴۳	۱۶,۷	۲۰	۱۲,۹	۳۸,۷	۲۵,۸	۹,۷	۱۲,۹

تحولات اجتماعی - فرهنگی گردشگری روستایی

وجود اقامتگاه و مهمانخانه‌های ارزان قیمت و خانه‌های اجاره‌ای و مراکز تفریحی یا اقامتی در این روستا طی ۲۰ سال گذشته رشد قابل توجهی داشته است بطوریکه پاسخگویان به ترتیب ۱۴/۳ و ۷/۱ درصد مولفه‌های فوق را زیاد و خیلی زیاد برآورد کرده‌اند. در حالیکه این مقادیر برای سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ به ۴۶/۶ و ۴۸/۲ درصد افزایش یافته است. در همین راستا با رونق گردشگری طی سال‌های مورد بررسی ایجاد فرصت‌هایی جهت مبادله فرهنگی بین مردم و گردشگران نیز رشد داشته است. نتایج مقدار ۱۳/۴ درصد زیاد و خیلی زیاد در پیش از سال ۱۳۷۵ و ۵۴/۹ درصد در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ را نشان می‌دهد. یکی از مهمترین نکات مثبت مورد بحث در رونق گردشگری ایجاد اشتغال پایدار در روستا و به تبع آن جلوگیری از مهاجرت به شهرها است. در پژوهش پاسخگویان میزان اشتغال ایجاد شده مرتبط با گردشگری در روستاها را در پیش از سال ۱۳۷۵ ۱۷/۲ درصد زیاد و خیلی زیاد عنوان کرده‌اند که این مقدار به ۴۸/۴ درصد در ۹۵-۱۳۸۵ افزایش یافته است. این در حالی است که میزان مهاجرت به شهرها همچنان طی ۲۰ سال رشد داشته و از ۱۷/۲ درصد زیاد و خیلی زیاد به ۵۰ درصد در سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ افزایش پیدا کرده است. این بدان معناست که رونق گردشگری طی دهه اخیر در روستاهای مورد مطالعه هر چند سبب افزایش اشتغال‌زایی و فراهم‌آوری زیرساخت‌ها و همچنین افزایش تبادلات فرهنگی شده است اما با انی وجود نتوانسته روند مهاجرت به شهرها را کاهش دهد.

جدول ۳. توزیع درصد تحولات گردشگری روستایی در روستاهای مورد مطالعه (۱۳۷۵-۹۵)

تحولات گردشگری روستایی	قبل از سال ۱۳۷۵				از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵				از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵						
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی زیاد	خیلی کم	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم			
میزان مهاجرت به شهر در این روستا	۳,۴	۱۳,۸	۲۷,۶	۴۴,۸	۱۰,۳	۱۳,۸	۳۷,۹	۲۰,۷	۶,۹	۲۶,۷	۲۳,۳	۲۳,۳	۲۳,۳	۳,۳	۲۳,۳
میزان شغل‌های ایجاد شده در این روستا در ارتباط با گردشگری	-	۱۷,۲	۱۳,۸	۲۰,۷	۴۸,۳	۶,۷	۱۰	۳۰	۳۶,۷	۱۶,۷	۱۹,۴	۲۹	۳۵,۵	۳,۳	۱۲,۹
وجود اقامتگاه و مهمان خانه‌های ارزان قیمت و خانه‌های اجاره‌ای	-	۱۴,۳	۱۰,۷	۲۸,۶	۴۶,۴	-	۱۰,۳	۵۵,۲	۱۷,۲	۱۷,۲	۱۳,۳	۳۳,۳	۳۳,۳	۶,۷	۱۳,۳
ایجاد فرصت‌هایی جهت مبادله فرهنگی بین مردم و گردشگران	۶,۷	۶,۷	۲۳,۳	۳۰	۳۳,۳	۶,۷	۱۶,۷	۴۳,۳	۲۳,۳	۱۰	۱۹,۴	۳۵,۵	۳۳,۳	-	۱۲,۹
ایجاد مراکز تفریحی یا اقامتی در این روستا	-	۷,۱	۱۷,۹	۳۹,۳	۳۵,۷	-	۱۰,۷	۳۵,۷	۳۹,۳	۱۴,۳	۱۰,۳	۳۷,۹	۲۷,۶	۶,۹	۱۷,۲

در بررسی اثرات اجتماعی توسعه گردشگری روستایی در پژوهش حاضر مشخص شد که همه مولفه‌های اجتماعی مورد بحث طی ۲۰ سال گذشته (با افزایش میزان گردشگری) روند افزایشی داشته‌اند. در اثرات مثبت همچون "میزان مشارکت مردم در بهبود گردشگری روستا"، "بهبود کیفیت زندگی مردم روستا" و "میزان امنیت جاده‌های روستا" میزان اثرگذاری زیاد و خیلی زیاد به

ترتیب ۱۶/۶، ۲۰/۷ و ۳۸/۷ درصد در پیش از سال ۱۳۷۵ بوده که به ۵۶/۷، ۷۴/۲ و ۷۴/۲ درصد در ۹۵-۱۳۷۵ افزایش یافته است. در مقابل اثرات زیاد و خیلی زیاد گردشگری در "گسترش ناهنجاری‌ها (اعتیاد، انجام منکرات)" در ۲۰ سال گذشته با افزایش کمی از ۷/۴ درصد به ۲۵ درصد تغییر یافته است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت توسعه گردشگری در مجموع اثرات اجتماعی مثبتی در روستاهای مورد مطالعه داشته است.

جدول ۴. توزیع درصد تغییرات اجتماعی در نتیجه گردشگری در روستاهای مورد مطالعه (۹۵-۱۳۷۵)

مؤلفه اجتماعی	قبل از سال ۱۳۷۵				از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵				از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵			
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی زیاد	خیلی کم	متوسط	کم	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
ورود گردشگری تا چه حد موجب گسترش ناهنجاری شده (اعتیاد، انجام منکرات)	۷,۴	-	۷,۴	۵۱,۹	۳۳,۳	-	۱۰,۷	۲۱,۴	۵۳,۶	۱۴,۳	۱۰,۷	۱۴,۳
میزان مشارکت مردم در بهبود گردشگری روستا	۳,۳	۱۳,۳	۳۳,۳	۳۰	۲۰	۳,۴	۱۷,۲	۳۷,۹	۳۱	۱,۳	۲۰	۲۶,۷
تأثیر گردشگری در بهبود کیفیت زندگی مردم روستا	۶,۹	۱۳,۸	۲۰,۷	۳۴,۵	۲۴,۱	۳,۳	۱۳,۳	۴۶,۷	۲۶,۷	۱۰	۲۹	۴۵,۲
میزان امنیت جاده‌های روستا	۱۲,۹	۲۵,۸	۲۲,۶	۱۶,۱	۲۲,۶	۱۰	۲۳,۳	۴۳,۳	۱۰	۱۳,۳	۲۹	۴۵,۲

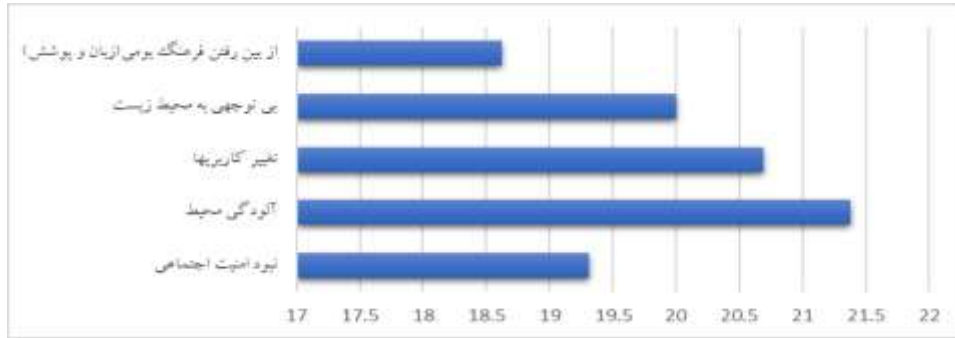
پیامدهای منفی ورود گردشگران به روستاهای مورد مطالعه

ورود گردشگر به هر منطقه ای جدای از داشتن منافع اقتصادی زیاد برای بومیان آن منطقه می‌تواند مشکلاتی را نیز در پی داشته باشد، طی سوال به عمل آمده از دهیاران روستاهای نمونه آلوده شدن محیط زیست و تغییر یافتن کاربریها در جهت ساخت و سازها و از بین رفتن زمینهای زراعی و در کل معضلات زیست محیطی از عمده ترین مشکلاتی بوده که توسط دهیاران به آن پاسخ داده شده است. و نیز موضوع از بین رفتن امنیت منطقه میزبان و نیز تحت تأثیر قرار گرفتن مردم بومی از فرهنگ و زبان گردشگران از نگاه دهیاران کمترین مشکلات ایجاد شده می‌باشد. برخی از دهیاران اذعان داشتند که ورود گردشگران افغانی و عراقی به روستاها نه تنها سودی برای آنها نداشته بلکه موجب ایجاد مشکلات فرهنگی برای اهالی شده است که روستای امیرگواهر چنین بوده است.

جدول ۵. توزیع تعداد و درصد مهمترین مشکلات ایجاد شده در روستا در نتیجه ورود گردشگر به ترتیب اهمیت از نگاه پاسخگویان

	اولویت ۱		اولویت ۲		اولویت ۳		اولویت ۴		اولویت ۵		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
نبود امنیت اجتماعی	۴	۲,۸	۲	۱,۴	۶	۴,۱	۷	۴,۸	۹	۶,۲	۱۹,۳۱
آلودگی محیط	۱۵	۱۰,۳	۵	۳,۴	۶	۴,۱	۲	۱,۴	۳	۲,۱	۲۱,۲۸
تغییر کاربریها	۱۰	۶,۹	۸	۵,۵	۳	۲,۱	۵	۳,۴	۴	۲,۸	۲۰,۶۹
بی توجهی به محیط زیست	۱۱	۷,۶	۹	۶,۲	۴	۲,۸	-	۰,۰	۵	۳,۴	۲۰,۰۰
از بین رفتن فرهنگ بومی(زبان و پوشش)	۷	۴,۸	۵	۳,۴	۵	۳,۴	۲	۱,۴	۸	۵,۵	۱۸,۶۲

شکل ۲. توزیع درصد مهمترین مشکلات ایجاد شده در روستا در نتیجه ورود گردشگران

با انجام آزمون t در مولفه‌های مختلف اجتماعی و زیست محیطی، مشخص شد که رونق گردشگری روستایی می‌تواند در ایجاد تاثیر گذاری معماری شهری در پدید آوردن چشم‌اندازهای (معماری) جدید، ایجاد فرصت‌های تبادل فرهنگی و بهبود کیفیت زندگی روستاییان موثر بوده است. اما در بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زیاله، تغییر کاربری اراضی، از بین رفتن زمینهای زراعی و ایجاد مراکز تفریحی یا اقامتی تاثیر معناداری را نشان نداده است. بنابراین می‌توان به طور کلی نتیجه گرفت که اثرات مثبت توسعه گردشگری در روستاهای نمونه مورد مطالعه بیش از اثرات منفی آن بوده است.

جدول ۶. آزمون t تک نمونه‌ای مولفه‌های اجتماعی و زیست محیطی

One-Sample T-Test							
Test Value = 3							
اثبات یا رد	95% Confidence Interval of the Difference		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	مولفه‌های اجتماعی و زیست محیطی
	Upper	Lower					
×	.۳۰	-۶۳	-۱۶۱	.۴۸۴	۳۰	-۷۰۹	بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زیاله
√	-۳۷	-۱۲۹	-۸۳۳	.۰۰۱	۲۹	-۳۶۹۹	تاثیر گذاری معماری شهری در پدید آوردن چشم‌اندازهای (معماری) جدید
×	.۵۹	-۵۲	.۰۳۶	.۸۹۶	۲۷	.۱۳۲	تاثیر گردشگران در تغییر کاربری اراضی
×	.۵۵	-۶۲	-۰۳۴	.۹۰۵	۲۸	-۱۲۰	میزان از بین رفتن زمینهای زراعی در نتیجه ورود گردشگران
√	-۰۴	-۹۳	-۴۸۴	.۰۳۳	۳۰	-۲۲۳۱	ایجاد فرصتهایی جهت مبادله فرهنگی بین مردم و گردشگران
×	.۳۱	-۶۵	-۱۷۲	.۴۶۶	۲۸	-۷۴۰	ایجاد مراکز تفریحی یا اقامتی در این روستا
√	-۳۸	-۱۲۳	-۸۰۶	.۰۰۱	۳۰	-۳۸۴۸	تاثیر گردشگری در بهبود کیفیت زندگی مردم روستا

نتیجه گیری

امروزه نواحی روستایی به دلیل جذابیت‌های ویژه‌ای که دارند (طبیعی و انسانی)، از مهم‌ترین مقاصد گردشگران در نواحی مختلف دنیا هستند. با این حال گردشگری به نوبه خود دارای تأثیرات و پیامدهای متفاوتی بر جامعه میزبان در سطوح مختلف اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی، فرهنگی، کالبدی و... می‌باشد؛ لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی اثرات محیط زیستی و اجتماعی گردشگری در نواحی روستایی شهرستان رودسر در دو دهه اخیر است. از نظر اجتماعی گردشگری تبعاتی را با خود برای جامعه میزبان به همراه دارد، اگر جامعه میزبان بر این باور باشد که توسعه گردشگری در حال تخریب محیط اجتماعی و فیزیکی آن هاست و گردشگران عامل این روند هستند، ممکن است کیفیت تعاملات میان ساکنان و گردشگران دچار تنزل شود. در روستاهای هدف گردشگری، بیش از ۸۰ درصد معتقد بودند در دهه ۱۳۷۰ گسترش ناهنجاری از قبیل (اعتیاد، انجام منکرات و...) کم و خیلی کم بوده در حالیکه این رقم در دهه ۱۳۹۰ به ۵۰ درصد کاهش یافته است و ۵۰ درصد مابقی از متوسط تا خیلی زیاد تاثیر گردشگران را در ایجاد ناهنجاری‌های اجتماعی دانسته‌اند. از نظر اجتماعی تاثیر دیگر گردشگری در زمینه بهبود کیفیت زندگی

مردم روستا از ۲۰ درصد در سال ۱۳۷۵ به بیش از ۷۰ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است این بهبود شامل رفاه بیشتر ساکنان جامعه میزبان در زمینه خدماتی چون، آب آشامیدنی سالم و لوله کشی شده، برق، گاز، خانه بهداشت، جاده از نظر زیر ساختی و نیز امکانات رفاهی داخل منازل می‌شود. مشارکت مردم نیز طبق اظهارات دهیاران افزایش چشمگیری داشته است و از ۱۶ درصد در دهه ۱۳۷۰ به بالای ۵۰ درصد در دهه ۱۳۹۰ رسیده که این امر نشان دهنده بعد اقتصادی و ایجاد امنیت مالی برای بومیان در روستاهای هدف گردشگری است.

یکی از اثرات منفی گردشگری، پیامدهای منفی آن در تغییرات کاربری اراضی روستاهای مورد مطالعه است. اگر توسعه گردشگری مطابق با اصول برنامه ریزی کاربری اراضی نباشد می‌تواند مشکلاتی را در زمینه کاربری اراضی در نواحی روستایی ایجاد نماید. از نگاه پاسخگویان ۳۶ درصد بهبود کیفیت محیط زیست روستاها از لحاظ بهداشت و زباله را ادعان داشته‌اند و این در حالی است که تغییر کاربریها در دو دهه اخیر افزایش یافته است و از ۳/۴ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۴۷ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است که در واقع نتیجه ورود گردشگران به روستاها و ساخت و سازهای بی رویه بوده است. اما در مجموع یافته‌ها نشان داد که همراه با رونق گردشگری طی ۲ دهه اخیر اثرات آن نیز به طور چشم گیری در جامعه روستایی قابل رویت است که در این میان پیامدهای مثبت آن بیشتر بنظر می‌رسد.

یکی از تلاش‌هایی که باید برای کاهش اثرات منفی زیست محیطی ناشی از ورود گردشگران در محدوده مورد مطالعه صورت بگیرد تهیه بروشورهایی است که ضمن معرفی جاذبه‌های گردشگری منطقه، بتواند اطلاعاتی را در زمینه‌های حفظ و نگهداری از محیط زیست به گردشگران ارائه دهد. همچنین ایجاد و راه اندازی اماکن تفریحی مانند احداث پلاژ، جهت مستقر شدن گردشگران در نقاط جذاب گردشگری، سپس سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی در جهت زیست محیطی می‌تواند اثرات و پیامدهای منفی زیست محیطی را کاهش دهد که این امر توجه و نظارت مستمر و دلسوزانه مسئولین مرتبط با گردشگری روستایی، مدیران روستایی و جامعه میزبان را می‌طلبد.

تقدیر و تشکر

این مقاله مستخرج از رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی بوده که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت از آن دفاع شده است.

منابع

- اجزاء شکوهی، محمد؛ بوذرجمهری، خدیجه؛ ایستگلدی، مصطفی و مودودی، مهری. (۱۳۹۳). بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی جامعه میزبان نمونه مطالعاتی شهر بندر ترکمن. *فضای جغرافیایی*، ۴۷، ۱۰۱-۱۲۵.
- اعظمی، امیر؛ حشمتی جدید، مهری؛ سلیمانی، عادل و علی بیگی، امیرحسین. (۱۳۹۴). تبیین اثرات گردشگری در توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی روستای ریجاب از توابع شهرستان دالاهو در استان کرمانشاه). *میراث و گردشگری*، ۱(۱)، ۲۳-۴۲.
- امیر حاجیلو، الهام؛ تولایی، سیمین؛ زنگانه، احمد و زنگانه، ابوالفضل. (۱۳۹۲). ارزیابی اولویت بندی اثرات گردشگری در سطح ملی با استفاده از تکنیک TOPSIS. *برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۰، ۱۵-۲۶.
- تقدیسی، احمد؛ تقوایی، مسعود و پیری، سیامک. (۱۳۹۱). تحلیلی بر نگرش جامعه میزبان به اثرات اجتماعی-فرهنگی گردشگری شهرستان دالاهو. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱(۲)، ۱۴۰-۱۲۱.
- حاجی‌نژاد، علی؛ جاودان، مجتبی و سبزی، برزو. (۱۳۹۲). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه گردشگری جنگ هم پیوند با سایر جاذبه‌ها در استان ایلام. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱(۲۲)، ۱۶۸-۱۴۲.
- حیدری ساربان، وکیل و ملکی، ابوذر. (۱۳۹۳). ارزیابی نقش گردشگری روستایی در توانمندسازی اجتماعی روستایی (مورد مطالعه: روستای ده‌زیارت، شهرستان بوانات، استان فارس). *توسعه محلی (روستایی-شهری)*، ۲(۲)، ۲۷۹-۲۹۸.
- رحمانی فیروزجاه، علی؛ رضایی پاشا، صدیقه و مهرعلی تبار فیروزجاه، مرتضی. (۱۳۹۴). اثرات و پیامدهای زیست محیطی گردشگری در نواحی روستایی (نمونه مورد مطالعه: دهستان تمشکل، شهرستان تنکابن). *فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی*، ۴(۲)، ۱۴۲-۱۲۵.
- سجادی، اشرف و احمدی، فاطمه. (۱۳۹۲). ارزیابی اثرات گردشگری روستایی شهرستان فومن از دیدگاه جامعه روستایی. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۲۳، ۱۷۵-۱۵۵.

- صداقت، مریم و آرام آردیان. (۱۳۹۸). سنجش و ارزیابی اثرات زیست محیطی توسعه گردشگری در مناطق روستایی (مورد مطالعه: بخش الموت، شهرستان قزوین). *چهارمین کنگره بین‌المللی توسعه کشاورزی، منابع طبیعی، محیط زیست و گردشگری ایران، تبریز*، دانشگاه هنر اسلامی تبریز.
- ضیایی، محمود و ترابیان، پونه. (۱۳۸۹). سنجش سطح قابل قبول اثرات منفی اجتماعی گردشگران بر جوامع محلی در ایران (مورد مطالعه سکونتگاه‌های روستایی حوزه تالاب پریشان). *جغرافیا، ۲۷*، ۲۰۵-۲۲۵.
- قدیری معصوم، مجتبی؛ باغبانی، حمیدرضا؛ نورانی، حمیده. (۱۳۹۱). نقش گردشگری روستایی در روابط شهر و روستا در شهرستان طالقان. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۲(۱)، ۴۸-۲۷.
- کریمی کندزی، ساجده. (۱۳۹۸). نقش توسعه گردشگری در روستاها بر شاخص‌های زیست محیطی آن، نخستین کنفرانس علوم انسانی و توسعه. شیراز، دانشگاه پیام نور استان فارس - مرکز توسعه آموزش‌های نوین ایران (متانا).
- متقی، افشین؛ همتی گویمی، زهرا. (۱۳۹۱). گردشگری و محیط زیست (بررسی فرصت‌ها، نگرانی و رفتار محیط زیستی در بین گردشگران شهر بوشهر). *فصلنامه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۱(۳)، ۱۶۵-۱۴۸.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵، ۱۳۹۵). *سرشماری عمومی نفوس و مسکن، شناسنامه آبادیهای کشور، شهرستان رودسر*.
- مهدوی حاجیلویی، مسعود؛ قدیری معصوم، مجتبی و قهرمانی، نسرین. (۱۳۸۷). اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستاییان دره کن و سولقان. *روستا و توسعه*، ۱۱(۲)، ۶۰-۳۹.
- نوری، سید هدایت‌الله؛ خراسانی، زینب. (۱۳۹۱). *تحلیلی بر اثرات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی توسعه گردشگری در شهرستان ساری، مجله علمی تخصصی برنامه‌ریزی فضایی*، ۱(۴)، ۱۸-۱.
- Cawley, M., & Gillmor, D. A. (2008). Integrated rural tourism: Concepts and Practice. *Annals of tourism research*, 35(2), 316-337.
- Chang, J. C. (2011). *The role of tourism in sustainable rural development: A multiple case study in rural Taiwan* (Doctoral dissertation, University of Birmingham).
- Shafaei, F., & Mohamed, B. (2015). A Stage-Based Model Development Study on Tourism Social Impact Assessment. *International Journal of Scientific and Research Publication*, 3(5), 279-284.
- Singh, K., Gantait, A., Puri, G., & Swamy, A. G. (2016). Rural Tourism: Need, Scope and Challenges in Indian Context. *Hospitality and Tourism: Challenges, Innovation, Practices and Product Development*.
- Singla, M. (2014). A Case Study on Socio-cultural Impacts of Tourism in the city of Jaipur, Rajasthan: India. *Journal of Business Management & Social Sciences Research*, 3(2), 22-30.
- Taghdisi, A., Taghvaei, M., Piri, S. (2012). Analytic attitude Host Community Social effects - cultural tourism Dalahoo Township. *Spatial Planning*, 2(1), 121-140. (in Persian).
- Uysal, M., Sirgy, M. J., Woo, E., & Kim, H. L. (2016). Quality of life (QOL) and well-being research in tourism. *Tourism Management*, 53, 244-261.

How to cite this article:

Forouatan, Z., Molaiehashjin, N., & Ghoreyshi, M.B. (2025). Investigating the Environmental and Social Effects of Rural Tourism in the Villages of Rudsar County in Guilan Province in the last two Decades. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 20(3), 1-11.

ارجا به این مقاله:

فرروتین، زهرا؛ مولائی هاشجین، نصرالله؛ و قریشی، محمد باسط. (۱۴۰۴). بررسی اثرات زیست محیطی و اجتماعی گردشگری روستایی در روستاهای شهرستان رودسر استان گیلان در دو دهه اخیر. *فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۲۰(۳)، ۱-۱۱.